

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله تک‌نگاشت‌های
الگوی اسلامی ایران پیشرفت

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و سبک زندگی محیط زیستی

رهبر فرزانه انقلاب اسلامی:

باید در طراحی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
بر چهار عرصه‌ی فکر، علم، معنویت و زندگی تکیه شود
که در این میان، موضوع «فکر» بنیانی‌تر از بقیه‌ی عرصه‌ها است

در دیدار اعضای شورای عالی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
۱۳۹۱/۱۲/۱۴

سرشناسه	: صالحی، صادق، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و سبک زندگی محیط زیستی/نگارش صادق صالحی، زهرا یازوکی‌نژاد.
مشخصات نشر	: تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، انتشارات الگوی پیشرفت، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۹ ص.
فروست	: سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۶۵-۶۳-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: حفاظت محیط زیست -- مشارکت شهروندان
موضوع	: Environmental protection -- Citizen participation
موضوع	: حفاظت محیط زیست -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: Environmental protection -- Social aspects
موضوع	: شیوه زندگی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Lifestyles -- Religious aspects -- Islam
شناسه افزوده	: یازوکی‌نژاد، زهرا، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، انتشارات الگوی پیشرفت
رده بندی کنگره	: ۷/TD۱۷۱
رده بندی دیویی	: ۷۰۵۵/۳۶۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۸۲۶۹۶

سلسله تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و سبک زندگی محیط زیستی

نگارش: دکتر صادق صالحی (دانشیار جامعه‌شناسی محیط زیست دانشگاه مازندران)

زهرا یازوکی‌نژاد (دانشجوی دکتری مسائل اجتماعی ایران دانشگاه مازندران)

ناشر: نشر الگوی پیشرفت، وابسته به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۶۵-۶۳-۶

تلفن: ۰۲۱ ۸۸۰۱۴۶۴۸ - ۰۲۱ ۸۸۶۳۴۰۰۸

www.olgou.ir

Email:olgou@olgou.ir

نشانی: تهران، خیابان جلال آل‌احمد، روبه‌روی بیمارستان شریعتی، شماره ۳
تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.
مسئولیت دیدگاه‌های بیان شده در این تک‌نگاشت بر عهده مؤلفان محترم است.

پیشگفتار

طراحی الگوی بومی پیشرفت کشور و تعیین مبانی، ارکان، چارچوب و مسیر پیشرفت باید با مشارکت گسترده و حضور همه جانبه دانشمندان، محققان، نخبگان دانشگاهی و حوزوی و جوانان این مرز و بوم صورت گیرد. به گواه تاریخ و تجارب گذشته، پیشرفتی همه جانبه و پایدار خواهد بود که مبانی اسلامی و اقتضات ایرانی در آن توأمان مورد توجه باشد.

با توجه به ضرورت تولید دانش و تعمیق ادبیات موضوعی در این حوزه، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در نظر دارد آثاری را در قالب تک‌نگاشت‌های علمی فاخر منتشر نماید. تک‌نگاشت نوشتاری تخصصی و نیمه مبسوط است که توسط یک پژوهشگر خبره در یک موضوع خاص مرتبط با الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت نگاشته می‌شود. تک‌نگاشت از نظر حجم و محتوا حد فاصل مقاله و کتاب است و نویسنده با پردازش و تحلیل یافته‌ها و مطالعات تخصصی پیشین و افزودن یافته‌های پژوهشی جدید خود و تحلیل جامع و منسجم آنها افق‌های تازه‌ای را در زمینه مورد بررسی می‌گشاید.

سلسه تک‌نگاشت‌های الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که در مجلدات مختلف منتشر می‌شوند، حاصل تلاش جمعی از استادان، اندیشمندان و محققان دانشگاهی و حوزوی است که مراحل مختلف نگارش، ارزیابی، ویراستاری، تدوین و انتشار را با نظارت متخصصان و اهل فن گذرانده است و در اختیار صاحب‌نظران قرار می‌گیرد. در پایان از مساعدت‌ها و تلاش‌های ارزنده نویسندگان تک‌نگاشت‌ها و داوران و مراکز مختلف علمی و پژوهشی که ما را در تهیه، تدوین و انتشار این سلسه یاری رساندند، تقدیر و تشکر می‌شود. امید است این محتوای علمی بتواند افق‌های نو و روشنی را در پیش چشم متخصصان دانشگاهی و حوزوی بگشاید و هر روز در طی مسیر تدوین و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گام‌های بلندتر و استوارتری برداشته شود.

معاون علمی و تقسیم کار ملی
مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

فهرست مطالب

۷	چکیده
۹	(۱) مقدمه و طرح مسئله
۱۲	(الف) جایگاه محیط‌زیست در ایران در عصر ماقبل مدرنیته
۱۳	(ب) جایگاه محیط‌زیست در ایران در عصر مدرنیته
۱۹	(۱-۱) ضرورت و اهمیت انجام تحقیق
۲۲	(۲-۱) اهداف تحقیق
۲۲	(۳-۱) سؤالات تحقیق
۲۳	(۲) پیشینه تحقیق
۲۳	(۱-۲) تجربه کشورهای پیشرفته در خصوص سبک زندگی محیط‌زیستی
۳۱	(۲-۲) تجربه کشورهای مسلمان در خصوص سبک زندگی محیط‌زیستی
۳۳	(۳-۲) پیشینه داخلی
۳۹	(۴-۲) نتیجه‌گیری پیشینه موضوعی
۴۰	(۳) مبانی نظری
۴۰	(۱-۳) تعریف مفاهیم
۴۰	(۱-۱-۳) سبک زندگی
۴۱	(۲-۱-۳) سبک زندگی محیط‌زیستی
۴۲	(۳-۱-۳) سبک زندگی پایدار
۴۲	(۴-۱-۳) سبک زندگی پایدار اسلامی
۴۳	(۲-۳) رویکردها
۴۳	(۱-۲-۳) محیط‌زیست‌گرایی از دیدگاه اسلامی
۴۹	(۲-۲-۳) محیط‌زیست‌گرایی غربی
۵۴	(۳-۲-۳) مقایسه محیط‌زیست‌گرایی در دیدگاه‌های غربی و اسلام
۵۷	(۴-۲-۳) رویکرد شهروندی محیط‌زیستی
۶۱	(۵-۲-۳) رویکرد جامعه‌مصرفی و جامعه پایدار
۶۳	(۴) روش تحقیق
۶۵	(۵) تبیین سبک زندگی محیط‌زیستی
۶۶	(۱-۵) عوامل زمینه‌ای یا جمعیت‌شناختی
۶۷	(۱-۱-۵) جنسیت
۶۸	(۲-۱-۵) سن

۶۸.....	۳-۱-۵ محل سکونت
۶۹.....	۴-۱-۵ وضعیت تأهل
۶۹.....	۵-۱-۵ وضعیت اشتغال
۷۰.....	۲-۵ عوامل اجتماعی
۷۰.....	۱-۲-۵ نگرش محیط‌زیستی
۷۱.....	۲-۲-۵ عملکرد خانواده
۷۲.....	۳-۲-۵ فردگرایی
۷۲.....	۴-۲-۵ هنجارهای اجتماعی
۷۳.....	۳-۵ عوامل فرهنگی
۷۳.....	۱-۳-۵ تحصیلات
۷۴.....	۲-۳-۵ ارزش‌های محیط‌زیستی
۷۵.....	۳-۳-۵ دین‌داری
۷۶.....	۴-۳-۵ رسانه‌ها
۷۷.....	۴-۵ عوامل اقتصادی
۷۷.....	۱-۴-۵ نابرابری
۷۸.....	۲-۴-۵ درآمد
۷۹.....	۳-۴-۵ پایگاه اقتصادی-اجتماعی
۷۹.....	۵-۵ عوامل سیاسی
۸۰.....	۱-۵-۵ قوانین و شفافیت
۸۰.....	۲-۵-۵ نهادهای دولتی
۸۱.....	۳-۵-۵ فرصت‌های حمایت
۸۵.....	۶ پیشنهادها
۸۵.....	۱-۶ آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی
۸۶.....	۲-۶ کنترل و نظارت
۸۷.....	۳-۶ نهادهای دولتی
۸۸.....	۴-۶ شهروندی
۸۸.....	۱-۴-۶ شهروندی متعهد نسبت به قانون
۸۹.....	۲-۴-۶ شهروندی پایدار
۹۱.....	۵-۶ الگوی پیشرفت ایرانی-اسلامی و سبک زندگی محیط‌زیستی
۹۷.....	منابع